

BUDA-PESTA

19 Fauru st. v.
4 Martiu st. n.

Va esi duminec'a.

Redact. : strad'a Havas nr. 1.

Nr. 8.

ANULU XIII.
1877.

Pretiulu pe unu anu 10 fl.
Pe $\frac{1}{2}$ de anu 5 fl. ; pe $\frac{1}{4}$ de
anu 2 fl. 70 cr.
Pentru Romani'a 2 galbeni

DESPRE GRATI'A ESTETICA.

Grati'a este o insusire estetica, care stênesce in privitoriu simtiulu complacerii. Asta e definitiunea cea mai simpla, dar de odata si cea mai vaga, mai putinu precisa a gratiei.

Diferiti estetici in diverse moduri s'au incercatu a formulá o definitiune pe câtu s'ar puté precisa, care sè ni infatisiedie grati'a si gratiosulu astfeliu cá sè nu confundàmu acésta idea cu alta asemenea ei.

La acestu locu nu ne vomu ocupá decâtu cu esplicarea gratiei pe bas'a legiloru fisiologiei, adeca a sciintiei ce ne invétia a cunósce functiunile regulate ale organeloru corpului omenescu.

Sè cercàmu cum si prin ce ni se manifesta grati'a? Candu ne simtimu indemnati a eschiama „câta gratia?“ „ce gratiosu?“

Intràmu in salonu, aruncàmu o privire rapede peste damele adunate; una dintre ele curendu ni atrage atentiunea. „Cine e dam'a aceea gratiósá? Cu câta gratia conversédia! Ce mersu gratiosu! Ce surisu gratiosu! Câtu de gratiosu dantiédia! Cu unu cuventu te farmeca cu gratiile sale!“

Mergêndu mai departe intêlnimu o dama pe care eu o cunosc, o salutu, intru cu ea in conversatiune si presentu si pe companionulu meu.

— E bine, cum ti-place dsiór'a Aurelia?
— intrebu mai tardiu.

— Nu e frumoása, dar are insusiri placute, posiede „unu ce“ fórte atragatoriu.

Éta astfeliu ni dàmu judecat'a despre insusiri estetice, fara a cunósce esenti'a intrinseca a aceluor insusiri.

Filosofulu inse cêrca a scrutá tóte apari-tiunile de la originea loru, si filosofulu fisiologu caruia nu-i putemu disputá competinti'a d'a se ocupá de tóte câte se petrecu cu omulu, vine, si cá resultatu alu scrutàrii sale, astfeliu ni esplica grati'a: „Grati'a se manifesta prin miscare. Se vorbesce despre mersulu qratiosu, dantiulu gratiosu, min'a gratiósá. La aseste la tóte se recere miscare, si aceea miscare fía a intregului corpu séu numai a unei particеле, provóca in sufletulu nostru simtiulu complacerii ce numimu gratia séu gratiosu ¹⁾

Schiller, unu altu filosofu, carele cá medicu promovatu erá inca fisiologu, vorbindu despre gratia, dice: „Grati'a nu obvine decâtu numai in miscare . . . ceea ce nu eschide insusiri gratiósé nici din trasarile fise, cari

¹⁾ A se vedé mai pe largu in Heule „Anthropologische Vorträge“ tractatulu „Über die Grazie.“ 1876.

ne petrundu, de-si ele nu se misca. Aceste trăsuri ficse la inceputu erau miscătorie, cari miscări inse repetîndu-se, devenira datina (habituale) si imprimara urme stabile.“²⁾)

Se nasce acum o alta intrebare, cum se pôte cà fiindu grati'a miscare, nu tóta miscarea e gratiósá?

Respunsulu ni-lu dà éراسi fisiologi'a, care numai pentru aceia e o sciintia séca, cari nu cugeta bucurosu candu cetescu.

Organele cari provóca miscare in corpulu omului sunt active si pasive. Organele pasive cari ne interesédia la acestu locu se marginescu la miscarea esterióra; acele sunt scheletulu, suprafati'a corpului adeca pelea si ochii. Organele active ale miscării sunt muschii. Materi'a muschiloru o cunóscemu sub numele comunu de carne. Muschii stau in legatura cu organele pasive ale miscării adeca cu ósele, pelea si ochii. Candu unu muschiu se contrage, organele passive cu cari stà in legatura se apropia unulu de altulu d. e. contragêndu-se muschiulu bratiului, pe carele lussimte fie-care omu, partea din josu a bratiului se apropia de cea din susu, incarnindu-se prin inchietur'a cotului. Candu unu muschiu carele stà in legatura cu pelea se contrage, pelea se sbêrcesce, séu se estinde, ér candu acela se relassédia pelea éراسi se netediesce. Miscările ochiului in drépt'a, stang'a, in susu si in josu se facu prin contragerea unuia dintre cei 6 muschi, sub a caroru dirigintia stà acestu organu nobilu alu omului. Unu singuru muschiu pôte provedé mai multi membri ai corpului d. e. cele 4 degete mici ale piciorului sunt miscate de unu muschiu comunu, si nu suntemu in stare a miscá isolatu unu degetu fara celalaltu.

Dar déca muschii sunt organe active fatia de scheletu si pele, ei sunt de odata si pasivi fatia de nervi, pentru cà prin escitarea acestora producemu miscarea muschiloru, va sè dica contragerea loru. Cei ce au fostu candva electrisati s'au pututu convinge despre acestu adeveru. Fia-care muschiu are nervulu seu de la carele primesce impulsulu spre miscare: nervu motoriu (miscatoriu). Isvorulu aceloru puteri cari operéza prin toti nervii corpului, zace in creerii din capu si in medu'a spinării, care e continuarea creriloru.

Organele câte le-am insíratu pana aci, adeca scheletulu, pelea, ochii, muschii si nervii la olalta tóte compunu mecanismulu miscării.

²⁾ Schiller „Anmuth und Würde.“

Acestu mecanismu inse nu sta in tóte functiunile sale sub domnirea vointiei nóstre. Multe functiuni, cari se opera prin miscare cadu afara de domeniulu arbitriului omenescu. Amblàmu, dantiàmu, cantàmu, etc candu si cum ni place si firesce cum scimu. Dar respiratiunea se face si fara voi'a nóstra. Asemenea palpitarea inimei inca nu o putemu sistá dupa vointia, ma nici regularea ei nu cade in sfer'a putintiei nóstre, o sciu acésta mai vêtosu cei amorisati.

... Inimióra, inimióra,
Numai bate-atátu de doru!

Dupa acést'a scurta excursiune sciintifica se trecemu la câte-va esemple primitive cari ni potu deslucí tem'a.

Cum devine cine-va a face miscări gratiósá? Prin exercitiu.

Baetulu la inceputu face miscări totu negratiósé. Dorinti'a sa elu o arata prin miscarea tuturoru membreloru. La vederea unui obiectu de jocaría, si-intinde bratiéle, pune in miscare piciórele, etc. pe candu cá sè-lu prinda i-aru ajunge si o mana numai. Candu vré sè faca o miscare de la unu locu la altulu, o face „pe patru picióre“ cum avemu datin'a a dice. Mam'a trebuec sè-i vina intru ajutoriu cá sè-lu invetie folosirea rationala a membreloru sale. Acésta invetiatura mam'a o incepe cu intiercarea. Intiercarea este izolarea baetului de sinulu mamei. Asta isolare se continua si se estinde a supra membreloru baetului. La amblatu se face izolarea picióreloru de mani. La mancatu se isolédia manile de catra ceealalta parte a corpului, si inca omana de catra alt'a. Pe acésta cale facêndu-se exercitiu, devenimu a face miscări totu mai isolate si restrinse la o particea din ce in ce mai mica a madulariloru. Isolàmu o particea musculósá de alta, câstigandu-ni astfeliu in miscările nóstre óre-care indemanare, care devenindu totu mai perfecta ajungemu la — arte. Miscările aceste apoi sunt gratiósé.

Desteritatea pianistului zace in technic'a ce-o desvólta prin miscarea degeteloru. Atátu la joculu pe pianu, câtu si la celu pe violina nu se recere decátu miscări usióre ale muschiloru. Ací lucra, degetele si inchieturile.

Puneti alaturea cu unu artistu rutinatu pe unu lautaru de la satu sè jóce in vióra — si veti scii usioru face diferintia intra miscări gratiósé si negratiósé.

Unu cantaretiu artistu cu atát'a usiorintia canta, câtu ni trebuesce nóue pentru a vorbí; fiindu cà la cantare inca nu se petrece altu

ce decâtu o respiratiune cevasi mai energica, urmarita de tonulu produsu prin vibratiunea cordeloru vocale, artistulu a invetiata a se margini cantandu la functiunea plamaniloru. Dar ce face cantaretiulu diletantu? Unu invetatoriu d'ai nostri, dintra cei ce pe langa primitivulu studiu in cantare, este lipsitu inca si de darulu naturei, a-lu vedé cantandu in biserica, pe la inmortentari séu ospetie, acolo unde voiesce a produce ceva mai deosebitu, a-lu vedé cu câta intaritare si incordare se nevoiesce a scôte nesce tonuri cari organului seu nu sunt potrivite, a-lu vedé cum deschide gur'a câtu o siura, cum si-incretiesce fruntea, candu rosiesce candu venetiesce inflandu-i se vènele grumadiului, capulu cum lu-da innapoi, aredica unu picioru, cu man'a se prinde de siolduri séu o intinde catra dosu — la aspectulu acestei torture par' că ne prinde jelea de bietulu cantaretiu.

Ascmenea diferentia observâmu intre miscari gratiöse si neindemanatice la dantiu si la calaritu.

Dantiatoriulu abilu, este domnu peste inchieturile si musculatur'a picioriloru sale. Le scie coordiná si subordiná astfelu, încâtu dantiédia cu usiorinti'a paserei ce sbóra: pe candu unu incepetoriu lucra din resputeri procurandu-si acést'a — placere farmecatorie!

Unu calaretiu bunu par' că e crescutu pe calu, ér candu incaleca unu laicu calulu, „tremurâmu si noi“ de fric'a lui.

Amu puté continuá firulu acestoru esemple pana n'amu dá de capetulu loru,— dar credemu că destulu amu deslucitu objectulu. Ne vomu multumí a mai adauge, cá de incheiare, cá experimente dintre cele mai potrivite si frapante pentru ilustrarea celoru insirate putemu face punendu la scrisu pe unulu ce raru íea pên'a in mana, séu facêndu pe unu barbatu sè traga ati'a prin acu. Sudori de mórte trecu pe bietulu omu sub decursulu acestoru operatiuni, altcum atâtu de simple, ér grimasele ce face cestu din urma au produsu multa ilaritate la femeí!

Recapitulâmu cele dise in urmatóriele:

Amu demonstratu că bas'a fiziologica — essenti'a gratiei este miscarea, că substratulu materialu alu acestei insusiri estetice sunt organele mecanice miscatorie. Amu demonstratu, că numai acele miscari se potu numí gratiöse, cari se facu cu usioratate, fara intaritare. Amu demonstratu, că miscarile gratiöse se insusiescu prin exercitiu, n'amu eschisu inse óresi cari donuri naturale cari represinta gratia, precum

cum nici talentulu pentru insusirea ei mai grabnica.

In urm'a acestoru demustrari criteriulu miscariloru gratiöse lu-cuprindemu, cá profesorulu Heule, in urmatóri'a sentintia:

„Gratiöse sunt acele miscari, carora li trebuesce cea mai putina putere mecanica pentru ajungerea scopului.“

Despre mimic'a, cá isvoru de frunte alu gratiiloru femeiesci, vomu vorbí candu ni se va da o alta ocasiune.

Dr. G. Vuia.

LA DINS'A.

(Music'a de George Scheletti.)

Ori-candu, in ori-ce parte, imaginea-ti divina
Totu sufletu-mi strabate de unu cerescu aventu!
Tu esti a vietii mele puternica lumina,
Si Dumnedieu mai mare eu nu am pe pamentu!

Câci te iubescu o! draga, asiá precum in lume
Nu póte sè iubésca sermanulu muritoru;
Din tóta omenirea tu porti supremulu nume,
Ce-a desteptatu in mine celu mai sublimu amoru!

La glasulu teu poeticu, la sânt'a ta privire,
Simtirea mea si mórta eternu va inviá . . .
Si inim'a-mi va bate, si dulcea mea gândire
Chiar din mormentu spre tine duiosu se va 'naltiá!

Câci nu cunosc ce farmecu, ce scumpa nalucire
Simtiescu, candu stau spre tine nopti albe gânditoru;

Dar sciu c'acést'a este unic'a-mi fericire,
Unic'a mea dorintia, uniculu meu amoru!

Candu ochiulu teu cobóra lumin'a-i maiestósa
In sufletulu meu june cuprinsu de dulci fiori,
Ah! simtu că nu esista femeia mai frumósa,
Si stele mai placute pe cerulu fara nori!

Si valurile mării, si paserea, si ventulu
Gemêndu, admiru in tine unu visu Dumnedieescu . . .
Ér eu, eu singuru numai, uitandu intregu pamentulu,

Eu voiu muri felice sioptindu că te iubescu! . . .

Iasi 1876.

Petru V. Grigoriu. *)

MIRÉSA PENTRU MIRÉSA.

— Comedia in trei acte. —

(Urmare)

Goronu: Ba, puté, câci domnii acestia toti vorbescu romanesce.

Stanu: Dóra s'apropia alegerile?

*) Unu nou colaboratoru alu nostru.

Goronu: Nu te face asiá svatosu, ci asculta-me ce-ti voiú dice!

Stanu: Bine, bine.

Goronu: In câtu privesce limb'a dara, te vei puté întielege usioru cu ei. Dar este vorb'a de titulatur'a lorú. Ast'a trebue s'o inveti.

Stanu: Apoi ce sè 'nvetiu? Déca-su domni, oiú dice fia-caruia „domnule.“ Ast'a-i titulatur'a cea mai frumósa si cea mai potrivita pentru unu domnu. Déca-i notariu, i dicu „domnule notariu!“ — la solgabireu: „domnule solgabireu“, — la vicispanu: „domnule vicispanu.“ Asiá dara n'am sè-mi facu multa bataia de capu: numai atât'a mi-spune, cá fla-care ce-i? si-apoi voiú sci io sè-i punu înainte unu „domnule!“

Goronu: Amu pati-o reu, déca te-asiu ascultá. Dar tu nu cunosci lumea. Domnii cei mari nu sunt numai „domni,“ ci fla-care din ei mai are si câte o titula a sa.

Stanu: Dreptu ai! Si eu am audítu, de la ómenii din satulu meu, cari se mai duceau câte odata la orasiu si aveau lucru cu unii domni de acolo, cá in locu de a spune numele cutarua si cutarua, la cari au fostu, díceau numai: „belitoriulu“, „tragàulu“, si toti întielegeau despre cine este vorb'a. Titulatura de ast'a si eu potú sè 'nvetiu usioru, numai sè-mi spuní care ce-i?

Goronu: Nu de ast'a e vorba, mei tuntule! Ci de titulare cu cinste.

Stanu: Cinstele? De cari facu babele de la sate. Nu me pricepu la ele.

Goronu: Nu de acele. Las' cá te invetiú eu indata.

Stanu: Nu-mi pasa, de si calulu betranu anevoie invétia la hamu.

Goronu: Apoi sè scíi, cá domnii cei mari au mai multe titule, mai mari séu mai mici, precum este diregator'a in care se afla. La noi au sè vina domni de totu felulu. Mai mici si mai mari. Nu le poti dara dice la toti asemene titula, cá cei mari s'aru superá, éra cei mici . . .

Stanu: S'aru bucurá.

Goronu: Se póte, dar cu atâtú mai multu s'aru superá cei mari candu aru audí, cá dinsiú numai atât'a cinste au cá cei mici. Asiá dara trebue sè facemu o deosebire mare între titulele lorú; celorú mai mici sè li dàmu titule mai mici, celorú mari mai mari.

Stanu: N'am auditu de candu-su nici o titula mare. La noi in satu domnulu celu mai mare e notaresiulu. Aceluia i dicemu „jupanu.“

Goronu: Sè nu cutedi a díce nici unuia „jupanu,“ pentru cá te-ai pomení cu o palma de la mine.

Stanu: Altu ceva nici nu-mi pré dai — peste plata.

Goronu: In diu'a de astadi nu se mai cade sè

dici unui domnu „jupanu,“ pentru cá si crismariulu Iticu inca e „jupanu.“

Stanu: Apoi cum sè dicu dara?

Goronu: Ti-oiú spune, dar insémna-ti bine! Cá sè 'ncepu de la celu mai de josu, cunosci pe Tarquiniu Superbu Ulpianescu?

Stanu: Cum sè nu-lu cunoscú? E tocmai din satulu vecinu de la noi. Fecioru de plugariu cá mine. Dar elu a invetiatu carte. Candu s'a dusu la scóla l'au chiamatu Tóderu Vérdia-acra, dar pe candu s'a rentorsu, éra p'ací sè nu-lu recunóscemu, cá si-a schimbata numele. Dar inca ce nume si-a luatú! Nu-su in stare sè-lu potú rostí. Nu scíu ce naiba i-a plesnitu prin minte!

Goronu: Asiá-i datin'a la noi, Stane, cá déca esimu din poporu, sè ni schimbàmu si numele, cá sè nu ne mai cunósea nime, ci sè gândesca toti cá suntemu din o vitia si familia vechia.

Stanu: Ce bine, cá noi amendoi avemú asiá nume bune, încátu nici pe alesu n'amu fi pututu gasí altele mai vechi. Goronulu si Stanulu sunt cunoscuti, de candu-i lumea, si de candu este Romanulu si are limba. Va sè dica, noi nu trebue sè ni schimbàmu numele, cáci amendoi suntemu din familia fórté vechia.

Goronu: Asiá dara lui Ulpianescu, fiindu cá din-sulu n'are nici o diregatoria, i vei dice numai „domnule.“

Stanu: Intielegu.

Goronu: Lui Iustiniaau, si unui domnu strainu pe care lu-chiamá Sempronescu, sè le dici „domnii-siori“, pentru cá acestia in adeveru sunt fii de domni, si cá tineri nu se supera pentru titul'a de „domnii-siori.“

Stanu: Asiá i-am disu lui Iustinianu si pan'acuma.

Goronu: Apoi va viní unu domnu, solgabireulu din Nuia-de-alunu, Simionu Ilutianu, acelaia sè-i dici „Spectabile Domnule!“

Stanu: (incercandu a pronuciá.) Spectacule! . . .

Goronu: Nu spectacule, mei, ci spectacabile.

Stanu: Aha! acuma scíu. Specule!

Goronu: Nu-i bine.

Stanu: Érasi am gresitu! Dar in s'irsitu credu, cá totusi voiú ghici: Sfecule. Sfecle! . . .

Goronu: (pronunciandu fia-care silaba separatu.) Spec — ta — bi — le!

Stanu: Spectabile, spectacabile, spectacabile. Poznasiu cuventu. Tine minte, Stane! Spectabile, spectacabile, spectacabile!

Goronu: E bine, éta scíi. Grigi sè nu-ti iésa din minte!

Stanu: Sfecule, spectacule, spectacabile.

Goronu: Acuma sè te 'nvetiu alta titula.

Stanu: (spariatu) Dar mai este?

Goronu: Mai dieu.

Stanu : Numai sè-o potu invetiá. Dar déca va fi totu asiá de grea, cá cea d'antâiu, nu me legu.

Goronu : Nu te teme, nu va fi mai grea.

Stanu : S'audimu!

Goronu : Alu doile domnu, care va vini la noi e domnulu Ieronimu Movilescu, fostulu vicispanu din Ruptu-de-fóme. Lui sè-i dici „magnificentia.“

Stanu : Centia! Auleo Dómne, nici mosiu de stramosiu alu meu n'a auditu asiá titula. Centia, Clen-

Stanu : Greu, fórté greu cuventu! Nu scíu cum mi-va intrá in capu?! Si déca va si intrá, nu credu sè remana acolo multu timpu. N'am cvartiru pentru asemene bidiganii.

Goronu : Nu crede! Invétia-lu numai bine, sè nu-lu uiti!

Stanu : Marti — Matrici — Marisca . . . Éta cà éra l'am si uitatu!

Goronu : Magnificentia.

Sultanulu Abdul-Hamid.

tia, Scrobolfentia!

Goronu : Magnificentia!

Stanu : Macricentia.

Goronu : Asculta-me cum dicu eu : Mag — ni — fi — cen — tia!

Stanu : Ma — cini . . . Nu, nu potu. Haid sè dicemu impreuna!

Goronu } Mag — ni — fi — cen — tia!
Stanu }

Stanu : Aha! Scíu acuma! Magfilicentia. Vedi c'am invetiatu! N'asiu fi crediutu!

Goronu : (suridiendu) Asiá dara numai putinu mai trebue sè invetii!

Stanu : Ce felu! mai trebue sè invetiutu?

Goronu : Inca o titula.

(Va urmá.)

Iosifu Vulcanu.

SECRETELE CASTELULUI.

— Romanu, de XAVIER de MONTÉPIN. —

(Urmas e.)

— Fugu sè ti-le cautu.

— Esti unu omu cum se cade, nene; voi infor-
mâ despre zelulu dtale pe domnulu locotenentu
civilu.

Cinci minute dupa acêsta convorbire, Denis Ro-
bustel avù la sine tôte cheile dorite de elu; elu si-
trase calciunile grele, si-desbracă uniform'a, si-
asiedia in-de-mana sabi'a si pistólele, se aruncà pe
patulu seu cu unu nespusu simtiementu de indestulire,
si adormindu numai decâtu, incepù a horcâi cá o
duda de organe.

Se nu uitâmu a spune, cà inainte de a fi supri-
matu Vilelmu Chadorant ori ce comunicatiune între
sal'a de josu si curtea interióra, Iulia avù timpu a
duce lui Jacques, lui Toussaint si lui Gilbert, nu nu-
mai un'a, dar si dóue butelii de rachiu, liberalitate, pe
care aceia o primira, cà si candu ar fi cadutu din
ceru.

— Haidamu, haidamu, — murmurà unulu din
ei cu o convingere, pe care colegii sei o impartasiau
fara siovaire, — frumós'a copila scie fórté bine, cà
soldatulu trebue sè se incarce de incuragiári de catra
secsulu frumosu, totu-de-una candu le merita!.. Éta
cu ce vomu face mai usióra petrecerea nóstra de
nópte, fara cà s'o simtimu! Asiá dara mi-place a
crede, cà vomu desiértá aceste sticle in sanetatea a-
cestei fiintie gingasie, intocmai precum poftesce ga-
lanteri'a soldatului francesu.

Iulia Chadorant intrà in oda'i'a sa, care se aflá
toemai la capetulu galeriei primului etagiu.

Vilelmu tramise pe Collette si pe Jacquinet in
chihfile loru indatinate, situate josu, adeva toemai
la granaru.

Elu si-astupà urechile cu bumbacu, se culcà in
patu, si o tacere adanca, intrerupta numai de horca-
iturile sonore ale capitanului, dómnia in ospetari'a
„Armele Franceiei.“

Sè revinimu la marquisulu de Saint-Maixent!

Precum diseram, abiá ce Denis Robustel lu-
lasà singuru, pofindu-i somnu bunu, gentilomulu
si-schimbà fati'a, si schimbarea acêsta fu mare si
completa.

Trasurile lui fine si de o curatienia admirabila
si-perdura indata armoni'a liniscita a linieloru sale.
Surisulu disparù de pe buzele sale, si aceste se in-
cretira, avendu o espressiune plina de amaraciune.

Nisce cretiuri adanci brasdara fruntea lui, cari
in câte-va secunde par cà l'au imbetraniu cu vr'o
patru-dieci de ani.

In fine ochii sei mari vênети, dulci si gingasi, cà
de femeia, imbracara rigiditatea dura a otielului si
cautatur'a loru devinì inspamantatóre, — asiá multa
reutate rece si cruda reflectau.

Marquisulu nu se desbracă. Elu si stinse lumi-
n'a, se culcà pe dung'a patului si asteptá . . .

VI.

Incercarea indresnétia.

Elu asteptá, si in nóptea intunecósa, prin min-
tea lui se peréndara cugete si mai intunecóse.

Elu esamina situatiunea din tóte punctele de
vedere, si aceea i parù inspamantatóre.

Singuru si fara arme intr'o casa plina de sol-
dati, si-intemeia unic'a sperantia pe devotamentulu
Iuliei; dar in momentul d'a incepe a-lu mântui,
nu se va spariá óre jun'a copila? Avé-va dins'a cu-
ragiu a esi din oda'i'a ei, spre a vini? Si-apoi fi-va
óre cu putintia, cà ea sè vina pana la elu, pasindu pe
acele scanduri scártiaitóre, fara cà sè destepete pe
capitanulu, pe care si trecerea unui siórece lu-des-
teptá?

Si chiar presupunendu, cà aceste prime pedece
voru fi delaturate fara siovaire, si cà indresné'la fe-
ricita a Iuliei i va pune in mana o cheia, prin urmare
libertatea possibila, reesi-va óre elu a esi din ospeta-
ria, fara sè se intelnésca in cale cu unulu din gendarmii
pazitori, carele — ori câtu de slabitu ar fi de betia
— totusi va face unu sgomotu mare, se va servi de
pistóle si va desteptá negresitu in urm'a fugarului
pe capitanulu si pe ceialalti soldati!

Ér de cumva nu va reesi d'a puté scapá in acea
nópte, elu va fi condusu la Clermont si aruncatu in in-
chisorile presidiului; si pe atunce nu-si mai facea
nici o illusiune de sórtea care lu-asteptá.

Elu a pututu sè insiele binisioru, prin fiziono-
mi'a sa amagitóre si prin protestatiunile sale hipo-
crite pe Denis Robustel, si mai cà l'a convinsu de
nevinovati'a sa; dar locotenentulu civilu si judecatorii
aveau sè fia mai putinu credietori. Crimele lui erau asiá
de mari si probate atátu de apriatu, incátu viitorulu
celu mai favorabilu ce putea sè-si spere, macaru cà
erá de nascere innalta si avea legaturi illustre, erá o
inchisóre vecinica, de cumva adecá si-va mântui ca-
pulu.

Minutele treceau incetu cà niste óre, pe candu
Saint-Maixent meditá ast-felu, si asteptarea i parerea
cea mai nesuferibila dintre tóte chinurile.

Orologiulu din turnulu bisericeii de Saint-Jude
suná dóue-spre-diece óre la mediulu noptii, si fia-care
vibratiune a bronzului resuná in ánim'a tulburatu a
marquisului.

Mai de odata cu acestu sunetu, cà si unu res-
punsu, unu murmuru surdu sè audi in departare; o
lucóre galbenia iluminá oda'i'a in cursu de a dóue-die-
cea particea a unei secunde, apoi éراسi urmâ tacere
si se facù intunericu.

Acêsta lucóre si acestu murmuru erav inainte
mergatorii unei vijelii ce se apropiá.

Saint-Maixent, cuprinsu de o sperantia grab-
nica, tresari si se sculá.

— Vina vijel'i'a si tunetulu, — murmurá elu, —
fulgerulu mi-va aretá calea si vocea grósnica a
uraganului mi-va innadusi sgomotulu pasiloru mei.
Voiu mai asteptá inca unu patraru de óra; si déca
in restimpulu acest'a tiner'a copila nu va vini, voi
incercá sè fugu si fara ajutorulu ei. *Audaces fortuna
iuvat!* . . .

Trecura cam diece minute. Dupá aceea, între
dóue tunete cari se apropiiau totu mai tare, mar-
quisulu audi, séu i pareá cà aude, de catra usia, unu
felu de sgomotu nedestinsu, o atingere usióra.

Elu ascultá cu atentiune fórté incordata, —
si numai decâtu se convinse, cà nu se insiéla, càci
lucórea unui fulgeru nou i aretá usi'a deschisa, si in
incadratura — o forma alba, nemiscata, intocmai cà si
o fantoma.

Erá Iulia.

Intunericulu redeveni desu, si jun'a fêta intre-bà, cu o voce lina care semená a unu suspinu.

— Unde esti, domnule marquis?

— Aice . . . — respunse Saint-Maixent.

Peste o secunda, si fara s'audia nimica, càci biét'a copila erá cu picidrele góle si cu precautiuni nemarginite, gentilomulu simti o mana ardienda, care prinse man'a lui rece.

Chiar si in momentul acest'a, fidelu datineloru sale de galanteria, marquisulu voi sè imbratisiedie cu man'a tali'a tinerei fete; inse ea se trase innapoi repede, cu unu felu de sfiela inspaimantata, si dise incetu:

— Ah! domnule marquis, ce gândesci?

— Chiar la dta, scumpa frumósa, — respunse Saint-Maixent; — dar nu scii cà te adoru?

— Acest'a e momentul de a-mi dice asemenea vorbe nebune?

— Totu-de-una e momentul de a te iubi.

— Nu m'ai facutu a intielege, cà viéti'a dtale se afla in pericolu?

— Ba da. Dar ce-mi pasa de ast'a? Cu capulu intre palosiu si butuciu, voi repeti, cà eu te iubescu, si nu voiu minti.

— Ce ai facutu de ti-ai causatu asiá pericolu mare? — lu-interrupte Iulia. Esti in adeveru vino-vatu? Eu nu potu crede ast'a.

— Si de o suta de ori ai dreptu; sum nevino-vatu, scumpa mitutica, încâtu ori cine póte sè fia. Inse am niste dusmani puternici; ei au juratu perde-rea mea; deca me voru tiné prinsu in inchisorile loru, me voru lipsi de mijlócele d'a me puté justificá; cu greutatea calumíloru loru, adaugându si unele aparintie de probe mincinóse, ei me voru nimici; si in fine voru face sè-mi cadia capulu. Èta pentru ce tre-bue sè fugu.

— Sè fugi . . . — gângavi Iulia, a carei voce parea innadusita intr'unu gemetu; — a fugi, — repeti ea, — pré bine, inse cum?

— Dar nu-mi aduci chei'a ce mi-ai promis?

— Durere, nu!

— Pentru-ce?

— Capitanulu a luat de la tatalu meu tóte cheile casei; acele se afla in odai'a sa, sub capetéliulu seu.

Saint-Maixent si-muscá budiele, cà sè innadu-siéscá unu blastemu, care avea sè-i iéscá pe gura.

— Capitanulu blastematu! — murmurá elu; — ce sè facu?

— Nu sciu.

Unu fulgeru luminá intunericulu. Marquisulu intinse man'a catra ferésta a carei lemne crucisise se vedeau in negru pe cerulu de focu.

— Voiu sarí pe aice, — disse elu.

Iulia facu din capu.

— Ast'a va fi perderea dtale, — respunse ea; pe strada sunt doi pazitori, tocmai sub ferésta.

Saint-Maixent tineá un'a din manile tinerei fete. Inghiele manei sale sbórcite se ncrustara in carnea delicata a acelei mani. Bun'a copila, macaru cà sim-teea durere, avu curagiulu a nu scóte nici unu strigatu si d'a nu face nici o miscare.

— Dar in fine, sè vedemu, — reluá gentilomulu cu tulburare, eu nu mai potu remané aice cà unu lupu prinsu intr'o grópa de catra plugari! Nu potu sè me

lasu, cà acesti prepaditi sè me escorteze de aice in diori de di! Trebue sè me scapu! Trebue! Este pazita curtea din laintru?

— In acésta curte sunt doi soldati, si alu treile se afla la trepte.

— N'ai datu vinu acestoru ómeni, precum te-am rugatu?

— Facui mai multu, domnule marquis, li-am datu rachia.

— Si nimernicii de ei nu sunt beti?

— Trebue sè fia . . . speru cà ei sunt. Dar din-sii conversau inca in momentul, candu trecui galeri'a, cà sè vinu in odai'a dtale.

Marquisulu se gândi adancu in decursu de o minuta séu dóue.

— Mi-pare cà tinu minte, — dise elu apoi, — cà curtea comunica cu gradin'a.

— Da, domnule marquis.

— In acea gradina este vr'o usia care se deschide spre campia?

— Ba, si gradin'a e incungiurata de muri destulu de nalti; dar in fundu in drépt'a este o spartura, si acésta spartura e astupata reu bine cu spini.

— Potu-se trece calare acesti spini?

— Unu calaretiu bunu de siguru.

— E bine, voi trece pe acolo. Unde sunt caii?

— Sub siopru, de-a stang'a, in curte.

— Ti-multiamescu, fic'a mea. Si acuma fá-mi unu serviciu . . . celu de pe urma . . . celu mai mare intre tóte . . .

— Ce?

— Dá-mi unu cutitu . . .

— Unu cutitu, Dómne sante! Spre ce scopu?

— Sè me aperu de voi fi atacatu, spre a me omori de voi fi prinsu.

— Ah! domnule marquis, acést'a chiar asiá numi este cu putintia, cà si a-ti dá o cheia. Cutitele sunt in bucataria, si usi'a bucatariei e incuiata cà si celelalte. Noi nu suntemu stapani aice in nóptea acés-t'a. Capitanulu comandéza si trebue sè ne sup-nemu.

— Asiá dara, fia! — murmurá Saint-Maixent. Curagiulu meu si speranti'a mea mi-voru fi de ajunsu. Eu plecu!

— Celu putinu astépta pana ce tunetulu va bu-bui. Fara acel'a capitanulu nesmintitu te va audi.

Gentilomulu se si opri, si tragându de pe degetulu celu micu alu manei sale stange unu ânelu destulu de frumosu, lu-trase pe degetulu rotundu alu Iuliei, dicându-i:

— Tine acesta pentru amorulu meu, scumpa copila! Ada-ti a minte, cà eu te iubescu, si comptéza, cà nu voi fi omoritu in nóptea acést'a, me vei revedé acusi!

Dicându aceste, imbratisiá jun'a copila, care de asta-data n'avea nici putere nici vointia d'a se desface din bratiele lui.

Bubuirile tunetului se repetiau de nou totu mai aprópe si mai lucitóre.

Marquisulu profitá de lovirile de tam-tam ale marelui orchestru alu vijeliei, spre a trece repede spatiulu ce-i despartia de galeria. Iulia lu-urmá. Elu se plecá spre grathi'a de lemn, se uitá afara in curtea intunecósa, si si-ascuti urechile, sperandu s'audia pe soldati horcaindu.

Acésta sperantia fu amagitoré; — gendarmii pazitori, ómeni solidi si deprinsi cu beutur'a, inca nu dormiau.

— Toussaint, — dise o voce vinósa, — audi tu ce sgomotu mare e colo susu?

— La draci! Déca audu? respuse a lene o alta voce intrerupta de sughitiári dese, — me credi tu surdu? Ai puté sè jori, cà toti araciú au parasitu iadulu si cà si-serbéza sabbatulu in ceru!... Acést'a nu se va finí fara sè nu verse o plóia. Nu peste multu vomu fi udati cá niste bróscé.

— Frate Jacques, tu ai dreptu. Sè ne assigurámu dar in contra ploii. Sè ne udámu pe din laintru, pana ce vomu fi udati din afara. Dà-mi stiel'a!

— E mai góla stiel'a. Astépta sè beu!

— Lasa 'n ea unu stropu. Nu-i pré reu rachiúlu copilei frumóse. Dar sticlele sunt fórté mici! . . . Nici n'ai inceputu, candu ai si finitu.

Cei doi soldati dadura, unulu dupa altulu, câte o sarutare dulce sticlei. Acést'a fu picatur'a ce face sè cada vasulu. Cea din urma scurgere completá beti'a si se incheiá intr'unu somnu greu, caruia nu e cu putintia a-i resiste.

Jacques si Toussaint si-indepliniau comodu insarcinarea de pazitori, siedindu pe niste gramedi de fenu; ei si-perdura equilibriulu, cadiura de pe scaunele loru improvisate si nu facura nici o incercare d'a se sculá.

Ei dormiau, si Saint-Maixent avu in fine bucuri'a d'a audí horcaiturele cari i pareau unu semnu de mantuintia si cari rivalisau in sonoritate cu ale capitanului.

— Remani cu Dumnedieu, la revedere! . . . — dise elu incetu Iuliei, si voi sè sara pe grathia.

— Nu, nu p'aice, — siopti ea cu focu apucandu man'a marquisului; — pe aice, putinu mai la stang'a; in acestu locu sub galeria este o mare gramada de paie. Nu vei cadé tare de susu, si caderea-ti nu va fi periculósa, si va produce sgomotu mai micu. Nu uitá, cà usi'a ce conduce in gradina, inchisa numai usioru, e in drépt'a, si cà in muru se afla o spartura. Acuma te du; pléca . . . Dumnedieu sè te conduca!

Saint-Maixent nu mai ascultá. Elu calcá peste balconulu de lemnu si se lasá josu . . .

VII.

F u g ' a.

Marquisulu cadiu, fara sè patiesca cea mai mica nenorocire, in mijloculu gramadii de paie, la cinci séu siese pasi celu multu de unulu din pazitori, carele se desteptá de odata, se sculá numai decátu, si gângavi câte-va cuvinte, pe cari limb'a-i grea le facea mai neintielese.

— Mi-pare cà cine-va ambla p'aci; tu esti, Toussaint?

— Nu te teme, suntemu noi la postu . . . respuse Toussaint in o intrerumpere de somnu.

— Nar fi óre bine sè facemu unu ocolu, cá sè vedemu?

— Esti nebnun! N'amu gasi nimica, fiindu cà acuma e de totu intunicu. Si-apoi ce folosu amu avé? Fii liniscitu!

Érasi urmá tacere.

Saint-Maixent, carele remase o minuta pitulatu

si nemiscatu neresuffandu si reprimandu batáile ánimel sale, se lasá alunecandu pe pamentu, têrindu-se pe paie cà sierpele, dupa aceea orientandu-se in câtu i fu cu putintia, se indreptá catra siopru cu pasi de lupu si cu precautiuni nemarginite.

Siepte cai se aflau acolo toti insiclati. Care erá alu lui? Trebuia sè se asigure, macaru cà erá intunicu, candu i se parú, intre dóue suffári de ventu, cà aude vorbindu-se in curte aprópe de elu. De cumva nu erá numai intipuire, trebuia sè grabésca.

In cestiune de scapare, unu intervalu de câte-va secunde decide de multe ori mantuirea séu perderea fugarului.

Saint-Maixent sciá acést'a. Nu mai cautá dara sè-si afle calulu. Elu deslegá calulu langa care statea, improvisá unu frêu cu capestrulu trasu prin gura, trecu prin curte, deschise usi'a de catra gradina, se aflá in pragulu, se urcá in siea, dadu pinteni calului, si sarí in galopu catra spartur'a din zidu, pe care i-o aretá lumin'a unui fulgeru.

Totusi potcovele calului, lovindu pardosel'a curtii, facura unu sgomotu mai multu decátu de ajunsu, cà sè desteppe din somnu — de si erá vijelia — pe pazitorii ori câtu de adormiti.

Jacques si Toussaint audira trintindu-se de muru usi'a gradinei, impinsa duru; ei audira sune-tulu surdu alu unui galopu repede pe pamentulu móle alu gradinei, si de si erau ametiti de betia, ei intielesera numai decátu, cà s'a intemplat unu lucru de mare insemnatate.

Cei doi soldati alergara la siopru si constatara pipaindu, in timpu mai putinu decátu ce ne trebuie a scie aceste sire, cà unu calu a disparutu.

In urmarea acesteia dinsii începura a strigá din tota puterea plamaniloru.

— Scolati ve, scolati-ve! Prinsouierulu fuge!

Aceste strigate desteptara indata pe Denis Robustel; elu sarí din pötu, esí din odaia in galeria, cu o lumina in mana, imbracatu numai cu grab'a, si sbierandu grozavu:

— Alergati dupa fugaru! Trebuie sè-lu am. Prindeti-lu, séu pana la deminétia pe toti ve trecu prin sabia! Puneti cailoru frêne, iute; vinu si eu numai decátu!

Si capitanulu desperatu se rentorse in odai'a sa, cà cu tota iutiél'a sè-si imbrace uniform'a.

Pana candu se intemplara aceste, usi'a Iuliei, a lui Vilelmu Chadorant si a Colettei si a lui Jacquinet se deschisera pe rëndu, si toti intrebara cu voci inspaimantate de caus'a acestui sgomotu, si déca nu cumva óre s'a aprinsu ospetari'a?

Nu mai Iulia ar fi pututu sè respunda. Ni pare de prisosu a spune, cà dins'a nu respunde nimica.

Nu trecura cinci minute, si mic'a trupa se aflá pe cai, gata sè alerge dupa fugaru, inspaimantandu-se de avantagiulu ce acel'a deja si-a câstigatu.

Avantagiulu in realitate erá multu mai micu, decátu cum si-lu intipuiiau soldatii gendarmeriei. Éta pentru ce:

Marquisulu de Saint-Maixent putea cu totu dreptulu sè tréca de unu calaretiu de prim'a ordine.

(Va urmá.)

S A L O N U

Calindarul septemanei.

Dumin.	20	4	D. 2 aj. s. p. Grig. Pal. cc. pp. Leon.
Luni	21	5	Timot. s. p. Eustrat. s. m. Mauric.
Marti	22	6	c. p. Atan. ss. Antusa, Aspasia.
Mercuri	23	7	s. st. m. Polic. cc. pp. Antioc. Anton.
Joi	24	8	affar. cap. lui Ioan Botez.
Vineri	25	9	s. p. Taras. s. Ales. ss. st. mm. Rigin.
Samb.	26	10	c. p. Porfir. s. m. Victor. s. Sevast.

Din galeri'a dietei.

Sè intràm, amabile cetitoare, odata si aice, càci câte odata si in desbaterile camerei deputatiloru inca gasimu petrecere destula. Se facu si aice glume destule, si risetele nu sunt rare. Usioru potu sè faca de aceste domni deputati, càci petrecerea nu le constà multu, ei si-petrecu pe banii tierii, adeca — gratis.

Ce e dreptu, dlu Borlea a disu odata, mai anu, in respunsulu seu catra br. Orbán Balázs, cà celu ce vrè sè-si petrèca, apoi sè faca acèst'a pe banii sei. Dar insedaru. Glasulu seriosu alu dlui Borlea a resunatu in pusthia, intocmai cà si interpellatiunea ce a adresatu dsa inca in 1869 ministrului Gorove pentru refuzarea debitulu postulu diuariului „Albina.“ De atun-ce nici Gorove nu mai e ministru, nici „Albina“ nu mai esiste. Si credemu, cà nici dlu Borlea nu mai astèpta respunsu la interpellatiunea sa.

Dar sè nu facemu cà ministrii candu respundu la vr'o interpellatiune, ci sè vorbim — la lucru. Asià dara sè intràm in dieta.

Abià putemu strabate prin multime. Tóta strada e plina de ómeni. Galerile tóte sunt indesuite de unu publicu fòrte distinsu. Va sè dica astadi are sè fia o siedintia fòrte interessanta. Multi s'au rentorsu, càci nu si-au mai capetatu bilete. Ce bine, cà noi avemu loculu rezervatu in galeri'a diuaristiloru.

Inse ce minune! Si acèsta e plina. Nu mai putemu intrá. Asià dara vomu stá numai dupa usia.

Unu murmuru surdu strabate la noi din sala. Semnulu, cà se cetesce processulu verbalu alu siedintiei trecute; nimene n'asculta, nimene nu intielege, dóra nici chiar secretariulu. Asià e datin'a.

Inse, ce norocire! Cãti-va nu mai potu sè sufere caldur'a si esu. Ni facu locu, si intràm. Privelisce interessanta. Deputatii toti de fatia, si galerile pline de dame frumóse. Nici noi nu mai ascultàm processulu verbalu, ci ni intocmimu lorgnetulu si facemu studii estetice, intocmai cà cei mai multi deputati.

E marti la 27 fauru. Ast'a e prim'a siedintia dupa cris'a ministeriala. E convocata la dorinti'a a dóue-dieci de deputati din stang'a estrema, va sè dica avemu sè ne asteptàm la atacuri mari in contra guvernului. Apoi totu-odata in siedinti'a acèst'a se va presintá si cabinetulu celu nou, — deci va avé o importantia dupla. Èta caus'a, pentru care astadi a viritu asià lume multa!

Candu unu cabinetu nou se presinta pentru prim'a óra in camera, acèst'a se face cu tóta pomp'a si cu o sceneria completa teatrala. Dupa ce adeca siedinti'a se deschide, si candu toti deputatii si-ocupara locurile, usi'a cea mare dupla se deschide si cabinetulu in-

tra plain parade, in costumu nationalu ungurescu si cu sabia. Atunce apoi, firesce, partid'a lu-intimpina cu vivate obligate.

Asta-di acèst'a nu se facu. Ministrii n'au intratu toti in corpore dupa deschiderea siedintiei, ci s'au infatisiatu rëndu pe rëndu, câte unulu, cà in ascunsu, inca inainte de inceperea siedintiei.

Pentru ce?

Unu vecinu maliciosu mi-spuse, cà dupa impatiunea ce a facutu la Viena, ministrulu s'a temutu, cà nici partid'a sa nu-i va strigá : „Éljen!“, infatisiandu-se in mijloculu siedintiei pline, si acèst'a ar fi fostu egal cu unu blamu. Affà dara consultu a vini in camera inca inainte de deschiderea siedintiei.

Ministrulu-presiedinte intru atãt'a s'a grabitu, incãtu pe cale birjarulu a turtitu pe unu omu.

Inse ministrii de asta-data nu aveau nici sabia,

— Nu diu, — mi-dise vecinulu, — pentru cà ci si-au depusu armele — in Viena.

In fine siedinti'a se incepù. Mai antãiu se escà o desbatere viforósa, pentru cà presiedintele n'a convocatu siedinti'a la dorinti'a in scrisu a dóue-dieci de deputati, ci a pretinsu cà aceia sè se infatisieze in persona la elu.

Èta unu specimenu din desbaterea acèst'a :

Deputatulu Csernátony: Dreptulu, cà dóue-dieci de deputati sè póta cere convocarea siedintiei, e fòrte importantu. Dar se póte face abusu de elu, si póte devini o copilaria.

Deputatulu F. Ragály: Eu nu credu sè existe dóue dieci de deputati, — nenumrandu intre ei pe Csernátony — cari sè fia capabili de copilaria.

In fine se decise sè se decida de alta-data. Adeca sambeta sè se puna la desbatere respectivulu § din regulamentulu camerei.

Actulu celu mai importantu alu siedintiei fu presintarea oficiala a noului cabinetu. Numai decãtu si urmà o plóia de sageti. Br. Senyey — in o cuventare impozanta — relatá, cà in decursulu crisei ministeriale imperatulu l'a chiamatu si pe elu a formá unu cabinetu, inse a declarat Maj. Sale cà pe bas'a gresita de Tisza nu póte sè primésca, si nici nu va primi nimene in tóta tier'a. (Aplause mari din tóte partile opositionali. Espressiune sarbeda pe fati'a ministrului presiedinte.)

Apoi se scolà br. L. Simonyi, fostu colegu ministerialu alu lui Tisza, pretinu alu lui, carele dandusi demissiunea din ministeriu, càci nu-i viniau la socotéla conditiunile impacatiunii cu nemtii, esi si din partid'a liberala si intrá in opositione, primindu conducerea partidei liberale independente. Aest'a apostrofá pe Tisza in o cuventare fòrte aspra, care surprinse pe toti.

Tisza, plinu de iritatiune se scolà indata si respunse. Dar respunsulu seu fu fòrte palidu. Candu se scolà, nu se audi nici o complacere din tóta sala.

Èta istori'a unei siedintie.

A dóu'a, tînuta mercuri in 28 fauru, fu mai drastica. Stang'a estrema a prinsu de veste, cà in apropiarea camerei s'au postatu politia inarmata, prin deputatulu Németh Berzsi a interpelatu pe presiedin-

tele, foarte aspru. In decursulu interpelării, fratele ministrului, ex-ministrulu Tisza Lajos, a risu. In urmarea acesteia Németh a atacatu foarte personalu pe dlu ex-ministru. Acest'a a saritu iute in picioare, apoi — a siediutu. Aflu, că urmarea va fi unu duelu.

De aceste aude omulu, deca umbla la camera.

Figaro.

Sultanulu Abdul Hamid.

(H.) Tóte semnele aréta foarte evidentu, că resboiulu intre rusi si turci este inevitabilu. Care va fi rezultatulu acestui resbelu, firesce, nu se scie. Pentru Turci'a e mare nenorocire, că primulu barbatu de statu alu ei, Midhat pasia e esilatu, si că sultanulu actualu de câțva timpu a datu semne sigure, că va avé sörtea predecessoriloru seu Murad V, adeca va nebuni si elu.

Organele turcesci demintiescu acésta impartesire. Intr'aceea éta ce se scie din Constantinopole diuarului „Tems“ din Paris:

Ból'a sultanului Abdul Hamid se manifesta din ce in ce mai apriatu. Doctorii prevestescu rele. Deja elu manifesta o activitate febrila si fara scopu. Ací voiesce sè faca o plimbare pe mare, si indata si-schimba ide'a. Alta-data elu anuncia o excursiune intr'unulu din chioscurile sale, si in ultimulu momentu se imbraca spre a merge pe Bosforu séu in marea Marmara. Elu este adese cuprinsu de o spaima copilarésca. S'a pusu pazitori in tóte curtile si coridórele palatului. Sultanulu se inchide pe din laintru in odaia, ceea ce este cu totul contrariu obiceiuriloru tierii.

Éra diuariului „La France“ i se scie, că sultanulu Abdul Hamid este de la 7 óre sér'a préd'a delirului persecutiuniloru. Plecarea lui Midhat lu-lasase tristu, ingrigitoru, melancolicu, mutu, ascundindu-se in fundulu seraiului, si neprimindu langa elu decátu pe Damad Mahmud si Riza pasia. Simptómele nebuniei se aréta din ce in ce mai multu. Specialistulu din Viena, dr. Leidersdorf i recomandá o plimbare pe Bosforu; sultanulu est de mai multe ori in caicu, dar nu simtí nici o imbunetátire. Reulu a crescutu apoi in modu grozavu. Abdul Hamid a devenitu cu totul stricatoru. Elu nu mai are cunoscintia de ceea ce se petrece in giurulu lui, nu aude nimic, si cuvintele sale sunt fara întielesu, cá si ale unui nebuu.

Si acestu omu nefericitu, e inca tineru, elu fu nascutu numai la 1842. Tatalu seu a fostu sultanulu Abdul Medjid. La suirea sa pe tronu turcii au speratu multu. Cátu de iute s'au desamagitu!

CE E NOU?

Camer'a deputatiloru a tînutu in septeman'a ast'a dóue siedintie de importantia foarte mare, de aceea publicámu mai susu unu raportu mai lungu despre ele. Aice adaugemu, că dintre deputatii romani de asiá numit'a „partida nationala“ nici unulu nu se afla in Budapesta, cu atátu mai puțin participu la siedintiele camerei. Tristu lucru, candu cine-va se alege deputatu cu mari promisiuni si frase pompóse, si-apoi se multiamesce numai cu titlulu, si siede a casa, ba mai tramite si quitanti'a la prietenii din Budapesta sè-i scóta diurnele.

Mercuri deminét'i'a s'a observatu, că in apropierea camerei deputatiloru se aflau mai multi politisti deghisati, ma in casele vecine au fostu ascunsi la vr'o patru-dieci de politisti calari si pedestri, inarmati. Acést'a produse in camera o interpelatiune, de care se vorbesce si in articolulu „Din galeri'a dietei“ mai susu. Din „Pesti Napló“ aflámu caus'a acestei mesuri. Numitululu diuaru dice, că guvernulu a aflatu, că poporul vré sè faca demonstratiune in contra ministrului presiedinte Tisza Kálmán, si că spre a impedeá acést'a, s'a adusu politia: inse conducatori de demonstratiunii aflandu de mesurile luate, au informatu pe ómenii loru, si astu-felu scandalulu nu s'a facutu.

Impacatiunea ce au facutu guvernulu ungurescu cu celu austriacu, in caus'a bancei, se resume in urmatórele: In Viena se va infintia unu consiliu supremu, care va dirigá instituttele de banca din Viena si din Budapesta. Directorulu acestui consiliu se va denumí de catra imperatulu. Acestu consiliu supremu va consistá din 15 membrii, din cari câte doi se voru alege de instituttele de banca din Viena si din Budapesta, optu insi se voru alege de catra actionari, apoi vice-gubernatori de celor dóue instituttele de banca inca sunt membrii consiliului supremu centralu. Minimulu dotatiunii institutului de Budapesta s'a decisu la 50 miliónu (pan'acuma a fostu 49 miliónu); de va fi trebuintia mai mare, dotatiunea se póte urcá.

Din strainetate avemu sè inregistramu pe scurtu câte-va sciri foarte importante. Pacea intre Serbi'a si Turci'a s'a incheiatu, Serbi'a nu va perde din teritoriulu seu nimica. Armistitiulu intre Muntenegro si Turci'a s'a prelungitu. Delegatii muntenegrini au sositu la Constantinopole pentru incheierea pacii; Turci'a va cede Muntenegrului teritoriulu. Erumperea resbelulu intre Turci'a si Russi'a s'a amanatu éراسi.

Midhat-Pasia in Bucuresci. Éri — serie „Timpu“ — unulu in cafenú'a Brener, — vedindu la o mésa retrasa p'unu bietu armeanu care si-sorbiá liniscitu caféu'a, — díse catra vecinii sei: „Am vediutu pe Midhat-Pasia la Ruscicu. Punu mân'a pe carbuni, că este chiar acela care si-bé caféu'a singuru colo in coltiu.“ Tóte vederile se indreptara a supra necunoscutului, cei mai curiosi se si apropiara de dinsulu. — Peste câte-va minute necunoscutulu si-plati caféu'a si plecá. Credeti inse c'a scapatu? Nici de-cum! Curiosii se luara dupa dinsulu, facéndu-i escorta, cautandu fia-care sè védia de aprópe pe fostulu viziru, renumitululu Midhat-Pasia, venitu tiptilu in Bucuresci. Cu câtu coteá stradele, cu atátu lumea se gramadeá mai multa impregiurulu lui. In desiertu se resti de câte-va ori in turcesce la curiosii cari se uitau dreptu in fatia, — nu putú sè scape de câtu suindu-se intr'o birja si lasandu pe curiosii cu gurile cascade, dar multumiti c'au vediutu pe Midhat-Pasia.

Scandalu intr'unu balu in Alba-Iulia. La 3 febr. s'a tînutu in Alba-Iulia unu balu alu cetatieniloru de acolo. In ordínea de dantiu fu pusa si „Romana.“ Candu inse Romanii voira s'o jóce, ungurii incepura a fluera. In urmarea acesteia Romanii parasira sal'a, ducéndu cu sine impressiunile culturei unguresci.

O insula romana. Nisce supusi turci, sub protectiunea a siese-dieci soldati, au cuprinsu insul'a romana Kehaia unde sunt inca si astadi, si au inceputu chiar sè faca depradári. Guvernulu romanu, — precum ni spune „Telegrafulu“ din Bucuresci — din moderatiune, nevoindu sè provóce ciocniri, a cerutu eva-

cuarea insulei de la guvernorul vilayetului Dunarii. Elu a insarcinatu in acela-si timpu pe agentulu romanu de la Constantinopole, principele Ghica, sè reclame la Pórta si sè céra reparatiune pentru violarea teritoriului romanu de catra basi-buzucii din Rusciuk.

Statistic'a Bibliei. Intre obiectele unui barbatu decedatu de curendu s'a gasitu unu manuscrisu, din care se vede cá in cei trei ani din urma ai vietii sale, repausatul s'a ocupatu optu óre pe di cu studiarea bibliei, inse nu cu continutul ei, ci cu amanunte fórte profane, adeca cu exercitiulu de numeratulu tífreloru. Dupa incredintiarea sa lasata in scrisu, bibli'a contine 3.566,400 litere, 773,692 cuvinte, si 71,373 versuri. Dupa ce bietulu omu a terminatu acésta lucrare atátu de anevoiósa si atátu de importanta pentru generatiunile vítóre, s'a pusu si a muritu.

Unu duelu de dame. Acestu duelu a avutu locu dilele aceste in Berlin, si au participatu, afara de dueliste, patru dame cá secundante si unu barbatu in calitate de medicu. Dupa ce duelistele la semnalulu datu printr'unu aplausu, si-descarcara pistólele, fara inse a nimeri nici una din parti, societatea intréga s'a urcatu in trasurile ce adastau langa gradin'a zoologica, si se departá. Pe terenulu duelului politi'a sesisata, negresitu dupa seversirea faptului, a gasitu o perechia manusi de dama, cari probau cá proprietar'a loru trebui sè aiba nisce mani fórte mici si delicate.

Echouri de carnaval.

Unu balu in casele Lahovary in Bucuresci. Carnavalulu din Bucuresci — cum scrie Pressa — a fostu ingropatu printr'unu splendidu balu, datu in somptuósele apartamente ale dlui si dnei N. Lahovary. Placerea si vesel'a numerosiloru invitati se intrecea cu curten'ia stapaniloru casei. Se observá mai cu séma graciositatea plina de gustu a juneloru dómne Lahovary si rapirea ce dedeau balului simpaticii juni, dnii Lahovary, atátu de cunoscuti si apreciati in salónele capitalei. Dantiurile s'au prelungitu pana la diua.

La Biserie'a-Alba suboficierii regimentului alu 64 au arangiatu in 1 fauru unu balu, in care s'a jucat si calusierulu, in pausa, de 12 infanteristi si suboficieri, sub conducerea dlui suboficieru George Gila. Corespundintele diuarului germanu „Nera“ scrie cu multu entusiasmu despre joculu romanescu.

Societati si institute.

Societatea pentru fondu de teatru romanu. Ministeriulu de interne a aprobatu statutele Societátii pentru fondu de teatru romanu, modificate de catra adunarea generala din Lugosiu, tinuta la 15 si 16 oct. 1876.

Societatea „Arborosa.“ Domnule redactoru! Asta-di, candu spiritulu nationalu se pare a fi amotitu si rece in sinulu fíiloru bucovineni; asta-di, candu tóte natiunile din dulcea nóstra maica Bucovina progreséza in cultura spirituala si noi remanemu inapoi; asta-di, candu tesaurulu nostru celu mai scumpu — limb'a si simtiulu nationalu — sunt in pericolu de a se sterge din inimele Bucovinéniloru; junimea studiósa academica se insira pe langa flamur'a unirii, pe langa stindardulu intrunirii societátii „Arborosa.“ Mari sunt manifestárele de patriotismu si nationalitate a acestoru juni: Presiedintele societátii marinimosulu domnu Ciprianu Golembióschi, nu nu-

mai cá incanta cu art'a sa musicala pe toti membrii societátii, ca o privighitóre blanda, dara ce este mai multu, dilele trecute a donatu societátii „o hora nationala romana“ si „Dorint'a“ in 200 de esemplare, dóue opuri cari in Bucovina a fostu deja primite cu aplausele cele mai salutare. Binevoiti deci, domnule redactoru, a publicá in stimat'a-ve fóia cá se afla sub adres'a societátii „Arborosa“ de vendutu susu numitele dóue opere, si cá venitul e menitu pentru fondulu acestei societátii. Pretiulu „horei“ si a „Dorintiei“ e cáte unu francu. Cernauti in 24/12 fauru 1877. Zacharie Veronea vice-presied. Constantinu Morariu secretaru.

Coloni'a studentiloru romani din Paris are, precum anunciaramu si noi, o societate (literara, politica si de tóte) din care — precum scrie corespundintele din Paris alu „Timpului“ — nu sciú pentru ce moldovenii s'au retrasu mai toti. Cáti-va studenti jidovi au prezentatu acestei societátii o suplica prin care si-aretau dorint'a, cá nascuti si crescuti in Roman'ia, de a face parte din societate. Acésta cerere s'a respinsu cu dispretiu. Unu numeru micu de studenti romani inse au remasu indignati de hotarirea societátii, au intinsu man'a acestoru considerati cá „paria“ pana si pe pamentu strainu, si au formatu cu dinsii o nóua societate. Aflámu cá pe diséra la societatea Romaniloru curati este o sdravana chestie la ordinea dilei, „nici mai multu nici mai putinu decátu resolvirea chestiei jidaniloru din Romania.“ De timpuriu incepu studentii nostri cu politic'a!

Literatura.

Dlu Dr. Gr. Silasi, professoru de limb'a si literatur'a romana la universitatea din Clusiu, si diligintele nostru barbatu de litere, a descoperitu in colectiunea Keményiana de manuscripte a „Museului transilvanu“ din Clusiu, unu manuscriptu din 1816, care contine „Batrachiomachi'a“ lui Homeru, travestata in versuri romane. Invetiutulu domnu professoru a tramisu pentru fói'a nóstra o copia a poemei numite, insotita de o introducere istorico-literaria a dsale. Vomu publicá in curendu acestu articolu, dimpreuna cu o parte a poemei, cá specimenu din care sè se védia cum s'a scrisu versurile romane in 1816.

Dlu Gr. G. Tocilescu, de care abia in nrulu trecutú amu incheiatu unu studiu interessantu, a si avutu bunetatea ni promite unu altu studiu despre dómn'a Florica, fic'a lui Mihaiu Vitézulu. Dar si pana atunce, ni va tramite o critica despre cartea fórte de curendu esita si care ne privesce in de aprópe: „Roemer und Romanen in den Donaulaendern, historisch-ethnographische Studien von dr. Julius Jung,“ Insbruck 1877, in 8-vu, pagini 316. Dsa totuodata ne róga sè coregemu urmatórele erori de tiparu, ce s'a stracuratu in publicatiunea studiului seu „Dómn'a Stanca“, si a nume: La nr. 1, pag. 2, colón'a 2, in fine: in locu de: „maritata“ trebue: „maritale“ — la nr. 2, pag. 14, colón'a 1, rëndulu 12: in locu de: „sclavia“ trebue: „evlavia“ — la nr. 3, pag. 26, not'a nr. 25, rëndu 2, dupa cuvintele: „unu felonu“ sè se adauge: „daruitu“, — la nr. 6, pag. 61, colón'a 1, rëndu 4, in locu de: „reversá“ trebue: „reservá“, — idem, pag. 62, colón'a II, rëndu 14, in locu de: „se intritá“ trebue: „se intristá.“

Diuarulu „Pressa“ din Bucuresci a reaparutu, dupa incetare de 6—8 luni.

O brosiura politică se anunția prin diuarele din București. Titlul ei este: „O cugetare politică, 1877.“ a aparut de curendu, și se dice, că este de mare interesu a supra politicei României față cu Rusia și Turcia.

„**Incercări în literatură**,” de I. Al. Lapedatu, se mai afla încă de vândare la autorul în Brașiov. Prețiuul unui exemplariu s'a redus de la 1 fl. la 80 de cr. La 10 esemplare se dă unu gratuitu.

„**Datorile omiului**” de Giuseppe Mazzini, a esitu în traducere românească de Basile Constantinescu, la București.

La Brașiov a aparut: „Patianiele multu-cercatei Griselde,” istoriôra pentru popor, edată de dlu I. C. Hintiescu. Inse poporul nu va întielege această istoriôra, căci nu e scrisă în limb'a lui. Prețiuul 20 cr. Se afla de vândare la Frank și Dressnandt în Brașiov.

Dlu Zacharia Boiu jun. ni-a tramis frumosulu „Cuventu bisericescu” ținutu la parastasulu celebratu de Asociatiunea transilvană pentru mitropolitulu Andreiu br. de Siaguna. „Cuventulu” e compus cu multu studiu, lu-recomandâmu cu placere atentiunii cetitoriloru nostri. Prețiuul 20 cr.

Din Braila ni s'a tramis o brosiurică în versuri, intitulată: „Urare adresată cu ocaziunea anului nou 1877, domnului I. C. Brateanu” de D. Veliesin. Lucrarea acést'a — firesce — cade afara din domeniulu critice.

La București a aparut, precum cetim în diuare, brosiur'a: „Starea financiară a României,” discursuri rostite în parlamentulu român, de Dimitrie A. Sturza.

„**Atbina**,” sub titlulu acesta a aparut un diuaru literar și politic — nu scim unde, pentru că în primulu numeru ce primiram nu gasim năicari însemnatu orasiulu unde va aparé acestu diuaru. Totu ce scim este, că va esi în tóta duminéc'a, de va trái, ceea ce noi i dorim din tota inim'a.

Dlu Eniu D. Balteanu a scos de sub tipariu la București unu: „Studiu a supra poesiei didactice la Eleni.”

Fascicul'a VI din Glosaru, care cuprinde vorbele din limb'a română straine prin origine séu forma și pe cele de origine indioasă.

M u s i c a.

La Táboorszky și Parsch în Budapesta a aparut: „Was will die einsame Thräne,” pentru voce de tenor, cu acompaniare de pianu, de Iosifu Roch. Prețiuul 50 cr., „Der kleine Postillon”, marsiu pentru pianu de Filipu Fahrback jr., prețiuul 60 cr.

T r i b u n a l e.

O femeia legista. La colegiulu universității din Londra e unu premiu de jurisprudentia, care pórta numele repausatului deputatu radicalu Iosifu Hume, în onórea caruia a fostu instituitu. Premiulu acesta a fostu acordatu în anulu de față și pentru prim'a óra unei femei tinere, care a dobânditu deja mai multe premie în clasele din acelu mare institutu, cari sunt deschise și femeiloru. Acesta dómna a înființiatu unu biurou de consultare în materii de procese și aci se va sfîrși carier'a sa de „femeia de legi”, pen-

tru că corporatiunile de legisti voru refusá d'a o înscrie pe tabelulu advocatiloru.

Suvenirea morților.

Boér Kálmán, comite-supremu alu Fagarasiului, fu lovit de guta și murí. Unele diuare ungueresci totusi avura delicateti'a d'a face aluziuni la adres'a „agitatoriloru nationali” că mórtea „barbatului energios” n'a fostu tocmai naturalu.

S. H. Mosenthal, unulu din cei mai buni poeti germani, a repausatu în septeman'a trecuta la Viena, în etate de 56 ani.

—+6:—

Cuthia de epistole.

— *Respunsuri.* —

6. Pentru conservarea perului. Ti-recomandú sè-ti ungi perulu în tóta septeman'a de dóue ori cu oleiu „ricinu,” și apoi caderea perului va încetá. Perulu va capetá celóre frumósă și va deviní elasticu. — *Peru lungu.*

7. Portretulu lui Mihailu Vitézulu. Exemplare din portretulu acest'a nu se mai afla, căci tóte au trecut încă în anulu 1861. — *Traianu B.*

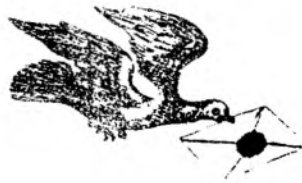
— *Intrebări.* —

10. Romanuri pentru fete. Ce felu de romanuri germane potú sè dau în manile feteloru mele, cá sè le cetésca, fara a-si corumpe sufletulu? — *Omama.*

11. Masina de pliséé. Póte-se capetá unde va masina de pliséé? Unu respunsu grabnicu mi-ar face mare placere. — *Elvira.*

12. Oleandru. Nu strica óre a tiné oleandru ern'a în odaia încaldíta? Nu va pré încolti de caldura încátu pentru véra sè nici nu mai póta înflorí? — *Eugenia.*

Post'a Redactiunii.

La mormentulu sororei mele Silvia. Inceputulu e frumosu, dar la fine scade. De cumva de la a 6-a strofa i-ati face alta continuare, ar puté deviní publicabila.

Dnei E. A. în Ighin. Ve multiamimu. Dar asemene balada s'a publicatu deja în fói'a nóstra.

O voce catra fratii mei Romani! Da esti încă pré tineru. Deci nu grabi a esi în publicitate, ci mai antâiu studiéza!

Dlui C. Dr. în F. Epistol'a s'a tramis la adres'a ei. Reclamatiunile s'a satisfacutu.

Dlui N. Cadan în București. Fói'a vi se tramite. Asteptâmu promisiunea din chart'a de corespondintia.

Albion Ti-multiamimu. Dar fiindu pré lungă, n'amú putu-o întrebuintiá. De alta-data ne rogâmu mai pe scurtu. De modelu — cea publicata în nr. trecut. Dar lucrurile nóstre vechi candu se voru complaná?

Dlui S. Fl. M. în Seretu. A sositu. Primimu cu bucuria propunerea. Dar, Balaurii', promisi mai de multu?

—+6:—

Proprietariu, redactoru respundetoriu și editoriu: IOSIFU VULCANU.

Cu tipariulu lui Alexandru Kocsi în Pest'a. 1877. Calea terei nr. 39.